

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

NGUYỄN PHƯƠNG KHÁNH

**PHÁT TRIỂN BẢO HIỂM XÃ HỘI TỰ NGUYỆN
TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN VÕ NHAİ
TỈNH THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: Quản lý Kinh tế

Mã số: 60.34.04.10

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: GS.TS. VŨ VĂN HÓA

THÁI NGUYÊN - 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn là hoàn toàn trung thực và chưa hề được sử dụng để bảo vệ một học vị nào. Mọi sự giúp đỡ cho việc hoàn thành luận văn đã được ghi trong lời cảm ơn. Các thông tin, tài liệu trình bày trong luận văn đã được ghi rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày 05 tháng 05 năm 2014

Tác giả Luận văn

Nguyễn Phương Khánh

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình thực hiện đề tài “*Phát triển Bảo hiểm xã hội tự nguyện trên địa bàn huyện Võ Nhai, tỉnh Thái Nguyên*” Tôi đã nhận được rất nhiều sự hướng dẫn, giúp đỡ, tạo điều kiện của các cá nhân và tập thể. Tôi xin bày tỏ lòng cảm ơn chân thành về sự giúp đỡ đó.

Tôi xin bày tỏ sự cảm ơn đối với Ban giám hiệu nhà trường, Phòng QLĐT Sau đại học và các thầy, cô giáo Trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh Thái Nguyên đã tạo mọi điều kiện, giúp đỡ tôi hoàn thành chương trình học tập và nghiên cứu.

Có được kết quả này tôi vô cùng biết ơn và bày tỏ lòng kính trọng sâu sắc đối với GS.TS. Vũ Văn Hóa, người thầy giáo đã trực tiếp hướng dẫn và chỉ bảo cho Tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi cũng xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến Bảo hiểm xã hội tỉnh Thái Nguyên, Phòng lao động huyện Võ Nhai, Phòng Thống kê huyện Võ Nhai, UBND các xã thuộc huyện Võ Nhai, các cán bộ và đại lý, cộng tác viên đã giúp đỡ tôi trong quá trình điều tra và thu thập số liệu. Tôi xin cảm ơn Ban giám đốc, cán bộ nhân viên Bảo hiểm xã hội huyện Võ Nhai đã hướng dẫn và giải đáp những vấn đề thuộc chuyên môn để Tôi có cái nhìn toàn diện, sâu sắc hơn về vấn đề cần nghiên cứu.

Tôi xin cảm ơn bạn bè, đồng nghiệp và những người thân trong gia đình đã động viên, khích lệ, tạo điều kiện và giúp đỡ Tôi trong suốt quá trình thực hiện và hoàn thành luận văn này.

Thái Nguyên, ngày 05 tháng 05 năm 2014

Tác giả Luận văn

Nguyễn Phương Khánh

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT	vii
DANH MỤC CÁC BẢNG	viii
DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ	ix
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	2
4. Ý nghĩa khoa học của luận văn	3
5. Bố cục luận văn.....	3
Chương 1. TỔNG QUAN VỀ BẢO HIỂM XÃ HỘI VÀ BẢO HIỂM	
XÃ HỘI TỰ NGUYỆN.....	5
1.1. Khái quát về BHXH và BHXH tự nguyện, đối tượng tham gia BHXH và BHXH tự nguyện.....	5
1.1.1. Sự hình thành và phát triển của BHXH và BHXH tự nguyện	5
1.1.2. Đối tượng tham gia BHXH và BHXH tự nguyện.....	7
1.1.3. Nguyên tắc, mục đích, vai trò của BHXH tự nguyện	11
1.1.4. Ý nghĩa kinh tế - xã hội của BHXH tự nguyện.....	13
1.2. Thu BHXH tự nguyện và sử dụng Quỹ BHXH tự nguyện.....	15
1.2.1. Nguồn thu BHXH tự nguyện	15
1.2.2. Sử dụng Quỹ BHXH tự nguyện.....	16
1.2.3. Quản lý quỹ BHXH tự nguyện	20
1.3. Các nhân tố ảnh hưởng tới việc tổ chức thực hiện bảo hiểm xã hội đối với người lao động	22
1.3.1. Trình độ, nhận thức của người dân	22

1.3.2. Hệ thống luật pháp và chính sách về bảo hiểm xã hội.....	24
1.3.3. Thu nhập của người lao động.....	25
1.3.4. Thẻ chế tổ chức bộ máy và cán bộ.....	26
1.3.5. Hệ thống thông tin truyền thông	27
1.4. Kinh nghiệm về mở rộng BHXH tự nguyện ở một số nước trên thế giới và của một số tỉnh ở Việt Nam.....	28
1.4.1. Ở một số quốc gia trên thế giới.....	28
1.4.2. Một số mô hình BHXH tự nguyện ở Việt Nam.....	35
Chương 2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	42
2.1. Câu hỏi nghiên cứu	42
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	42
2.2.1. Phương pháp thu thập thông tin	42
2.2.2. Phương pháp tổng hợp và phân tích thông tin	46
2.3. Hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu	48
2.3.1. Mục tiêu, yêu cầu của hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu.....	48
2.3.2. Tổng hợp lao động và số thu BHXH các năm	48
2.3.3. Tổng hợp chi BHXH các năm.....	49
Chương 3. THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN BHXH TỰ NGUYỆN TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN VĨNH NHAI, TỈNH THÁI NGUYÊN	50
3.1. Đặc điểm kinh tế - xã hội huyện Vĩnh Nhi	50
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	50
3.1.2. Thực trạng kinh tế - xã hội.....	50
3.2. Thực trạng về thu BHXH và BHXH tự nguyện trên địa bàn huyện Vĩnh Nhi	52
3.2.1. Đối tượng tham gia BHXH và BHXH tự nguyện.....	54
3.2.2. Tổng nguồn thu BHXH và BHXH tự nguyện	56
3.2.3. Tình hình sử dụng quỹ BHXH và BHXH tự nguyện.....	57
3.2.4. Các yếu tố ảnh hưởng tới việc phát triển BHXH tự nguyện trên địa bàn huyện Vĩnh Nhi, tỉnh Thái Nguyên	58

3.3. Đánh giá khái quát tình hình tham gia BHXH tự nguyện trên địa bàn huyện Võ Nhai	87
3.3.1. Kết quả đạt được	87
3.3.2. Những thuận lợi và khó khăn trong quá trình thực hiện BHXH tự nguyện	89
Chương 4. MỘT SỐ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN BHXH TỰ NGUYỆN TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN VÕ NHAİ, TỈNH THÁI NGUYÊN	93
4.1. Định hướng phát triển kinh tế - xã hội của huyện Võ Nhai trong thời gian 2014 - 2020.....	93
4.1.1. Quan điểm phát triển.....	93
4.1.2. Mục tiêu tổng quát	93
4.1.3. Mục tiêu cụ thể.....	94
4.1.4. Phương hướng phát triển một số ngành, lĩnh vực.....	95
4.2. Một số giải pháp phát triển BHXH tự nguyện trên địa bàn huyện Võ Nhai, tỉnh Thái Nguyên.....	97
4.2.1. Hoàn thiện các chính sách BHXH và xã hội hóa BHXH	97
4.2.2. Tuyên truyền và xây dựng mạng lưới vận động BHXH tự nguyện đến các cơ sở dân cư	99
4.2.3. Đa dạng hóa mức đóng góp BHXH tự nguyện phù hợp với mức thu nhập của dân cư trên địa bàn.....	104
4.2.4. Nâng cao chất lượng phục vụ của cơ quan BHXH đối với các đối tượng tham gia BHXH tự nguyện.....	105
4.2.5. Hoàn thiện phương thức chi trả BHXH tự nguyện, tạo điều kiện cho người hưởng và đảm bảo quyền lợi cho người dân	106
4.2.6. Nâng cao năng lực quản lý của đội ngũ cán bộ BHXH	107
4.3. Một số kiến nghị.....	108
4.3.1. Đối với Quốc hội và Chính Phủ.....	108
4.3.2. Đối với BHXH Việt Nam	108
4.3.3. Đối với tỉnh Thái Nguyên	109
KẾT LUẬN	110

TÀI LIỆU THAM KHẢO	111
PHỤ LỤC	113

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

ASXH	:	An sinh xã hội
BHXXH	:	Bảo hiểm xã hội
BHXXH TN	:	Bảo hiểm xã hội tự nguyện
BHYT	:	Bảo hiểm y tế
BNN	:	Bệnh nghề nghiệp
MSLĐ	:	Mất sức lao động
NSNN	:	Ngân sách Nhà nước
TNLD	:	Tai nạn lao động
UBND	:	Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1. Tỷ lệ đóng BHXH tự nguyện được quy định qua các thời kỳ	15
Bảng 1.2. Kết quả thực hiện BHXH tự nguyện tại Nghệ An.....	38
Bảng 2.1. Một số đặc điểm cơ bản của chủ hộ phỏng vấn.....	45
Bảng 3.1. Nhân khẩu và lao động của huyện Võ Nhai năm 2012	52
Bảng 3.2. Số thu BHXH trên địa bàn huyện Võ Nhai (2008-2013)	54
Bảng 3.3. Số thu BHXH tự nguyện, số chi BHXH tự nguyện (2008-2013).....	55
Bảng 3.4. Mức thu nhập hàng tháng làm căn cứ đóng BHXH tự nguyện	57
Bảng 3.5. Sự ảnh hưởng của thủ tục tham gia, thủ tục hưởng và kết quả thực hiện BHXH tự nguyện	61
Bảng 3.6. Ảnh hưởng của mức đóng, mức hưởng và kết quả thực hiện BHXH tự nguyện	64
Bảng 3.7. Ảnh hưởng của mức độ hiểu biết về chính sách BHXH tự nguyện và kết quả thực hiện BHXH tự nguyện	70
Bảng 3.8. Ảnh hưởng của công tác phục vụ và kết quả thực hiện BHXH tự nguyện.....	74
Bảng 3.9. Ảnh hưởng của thu nhập bình quân hàng tháng và quyết định tham gia BHXH tự nguyện.....	77
Bảng 3.10. Ảnh hưởng của mức độ ổn định về thu nhập hàng tháng của nông dân và quyết định tham gia BHXH tự nguyện	78
Bảng 3.11. Ảnh hưởng của trình độ học vấn và quyết định tham gia BHXH TN....	79
Bảng 3.12. Sự ảnh hưởng của độ tuổi đến quyết định tham gia BHXH tự nguyện của người dân.....	81
Bảng 3.13. Ảnh hưởng của quy mô sản xuất và quyết định tham gia BHXH tự nguyện	83
Bảng 3.14. Ảnh hưởng của nguồn thu nhập chính từ các ngành nghề của hộ điều tra và quyết định tham gia BHXH tự nguyện	85
Bảng 3.15. Đối tượng tham gia phân theo ngành, lĩnh vực	88

DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ

Biểu đồ 3.1: Tỷ lệ % số người tham gia BHXH/Số người chưa tham gia BHXH ...	55
Biểu đồ 3.2: Biểu đồ so sánh số người tham gia BHXH tự nguyện và BHXH bắt buộc từ năm 2008-2013	56
Biểu đồ 3.3: Tình hình tham gia BHXH tự nguyện của người được điều tra	58
Biểu đồ 3.4: Nhu cầu tham gia BHXH tự nguyện của người được điều tra	59
Biểu đồ 3.5: Ý kiến về thủ tục tham gia, thủ tục hưởng BHXH tự nguyện	61
Biểu đồ 3.6: Tổng hợp ý kiến về mức đóng BHXH tự nguyện	63
Biểu đồ 3.7: Tổng hợp ý kiến về mức hưởng	63
Biểu đồ 3.8: Tổng hợp về mức độ hiểu biết về chính sách BHXH tự nguyện	66
Biểu đồ 3.9: Nguồn thông tin về BHXH tự nguyện mà người dân có được	67
Biểu đồ 3.10: Ý kiến của người dân về các hình thức thông tin phù hợp	68
Biểu đồ 3.11: Tổng hợp ý kiến về công tác phục vụ	72
Biểu đồ 3.12: Tổng hợp thu nhập hàng tháng của người được điều tra	75
Biểu đồ 3.13: Tổng hợp mức độ ổn định về thu nhập hàng tháng	76
Biểu đồ 3.14: Trình độ học vấn của chủ hộ	79
Biểu đồ 3.15: Biểu đồ phân loại theo độ tuổi	81
Biểu đồ 3.16: Quy mô sản xuất của các hộ điều tra	83
Biểu đồ 3.17: Thống kê nguồn thu nhập chính của hộ điều tra	85